

De Nieuwsredactie

Korte omschrijving

Mensen hebben tegenwoordig veel toegang tot informatie, maar niet alle informatie is even betrouwbaar. In deze werkvorm beoordelen leerlingen (in de rol van redactielid) een verzameling artikelen op betrouwbaarheid. Aan de hand van een checklist bepalen zij of een nieuwsbericht betrouwbaar genoeg is om door te sturen naar de collega's van de redactie.

Let op: Dit is een losse versie van de werkvorm 'De Nieuwsredactie' uit de lesmaterialen die ProDemos gemaakt heeft bij de VPRO-serie [Techbitch](#). Kijk voor een volledig overzicht van de lesmaterialen op de [website van ProDemos](#).

Leerdoelen

- De leerlingen kennen de stappen van bronnenkritiek.
- De leerlingen kunnen aan de hand van de stappen van bronnenkritiek bepalen of nieuwsartikelen betrouwbaar zijn of niet.
- De leerlingen maken (nader) kennis met enkele betrouwbare en enkele onbetrouwbare nieuwssites.

Duur

20 – 30 minuten

Doelgroep

Onderbouw vmbo, havo & vwo

Benodigheden

- Voor elk groepje het werkblad 'De Nieuwsredactie'
- Voor elk groepje de 5 nieuwsartikelen

Bronnen

- [Artikel van NineForNews](#), 8 september 2025
- [Artikel van NOS](#), 29 september 2025
- [Artikel van NRC](#), 29 september 2025
- [Artikel De Telegraaf](#), branded content, 22 september 2025
- [Artikel De Dagelijkse Standaard](#), 7 september 2025

De werkvorm stap voor stap

Stap 1: Voorbereiding

Print het werkblad 'De Nieuwsredactie'. Het is voor de leerlingen makkelijker werken als het enkelzijdig geprint is. Zet de tafels zo neer dat de leerlingen in groepen van 5 goed met elkaar kunnen overleggen.

Stap 2: Uitleg

- Vertel de leerlingen dat het tegenwoordig steeds makkelijker voor mensen is om aan informatie te komen. Niet alleen in kranten en nieuwsuitzendingen, maar ook 24 uur per dag via de sociale media en internet krijgen mensen mee wat er in de wereld speelt. Maar niet alle informatie is even betrouwbaar.
- Vraag aan de leerlingen waar zij hun informatie vandaan halen. Stel daarbij een aantal vervolgvragen:
 - Wat voor berichten lees of zie je daar vooral?
 - Hoe vaak kijk je naar deze bron?
 - Waarom volg je deze bron?
 - Is deze bron gratis?
 - Zie je vaak reclame bij deze bron?
 - Kijkt deze bron naar meerdere kanten van het verhaal?
 - Weet je welke mensen achter de bron zitten?
- Leg uit dat de leerlingen in deze opdracht werken voor een nieuwsredactie van een betrouwbare krant. Er is op jullie redactie een nét nieuwe stagiair die de taak heeft gehad om online nieuws te zoeken die andere nieuwskanalen hebben gepubliceerd, maar jullie krant nog niet.
- Jullie worden nu gevraagd om te controleren of alle berichten die de stagiair gevonden heeft wel betrouwbare berichten zijn. Alleen de betrouwbare berichten mogen jullie doorsturen naar jullie collega's bij de redactie. Die collega's zullen dan later die middag de selectie maken over welk nieuws ze ook daadwerkelijk willen publiceren. Dat zal afhankelijk zijn van hoe nieuwswaardig het nieuws is (aan de hand van de nieuwswaarden actualiteit, impact, nabijheid, bekendheid, conflict en nieuw & onverwacht). Maar eerst moet dus door jullie bepaald worden of de berichten die de nieuwe stagiair gevonden heeft wel betrouwbaar nieuws bevatten.

- Vraag de leerlingen wat volgens hen een bericht betrouwbaar maakt. Schrijf hun antwoorden eventueel klassikaal op. Deze kunnen dan later worden vergeleken met de checklist. Deel vervolgens de checklist uit waar de leerlingen mee gaan werken (pagina 1 van het werkblad).
- Neem de checklist met de leerlingen door. De checklist bestaat uit 3 vragen die de leerlingen kunnen stellen over het bericht. Iedere vraag is weer onderverdeeld in 3 deelvragen. Voor iedere deelvraag kan een bericht een punt verdienen of verliezen. Hoe hoger de score, hoe betrouwbaarder het bericht is. Er is geen minimumscore waarmee een bericht betrouwbaar is. De leerlingen moeten zelf de afweging maken hoeveel punten zij voldoende vinden.

In de checklist staan de volgende vragen:

1. Wat is de inhoud van het bericht?
 - Staat er feitelijke informatie in het bericht?
 - Laat het bericht nieuws van verschillende kanten zien?
 - Is de toon van het bericht sensatiegericht?
 2. Waarom is het bericht geschreven?
 - Probeert het bericht je mening te beïnvloeden?
 - Probeert het bericht sterke emoties op te roepen?
 - Is het bericht bedoeld om geld te verdienen?
 3. Wat is de bron van het bericht?
 - Komt het bericht van een betrouwbare bron?
 - Staat het bericht ook in andere media?
 - Worden er betrouwbare bronnen genoemd in het bericht?
- Benadruk dat het niet altijd even makkelijk is om een (deel)vraag te beantwoorden. Soms mis je bepaalde informatie of bevat het bericht meerdere kenmerken. Zo kan een bericht in dezelfde tekst feitelijke informatie en meningen geven.

Stap 3: Het stappenplan toepassen

De leerlingen gaan dit stappenplan toepassen op 5 berichten. Voor ieder bericht vullen ze het stappenplan in. Uiteindelijk moeten zij een keuze maken: vinden wij het bericht betrouwbaar genoeg om door te sturen naar de collega's van de redactie? In het stappenplan geven zij voor ieder bericht aan welke kenmerken ervan wel of niet betrouwbaar zijn. Ieder kenmerk levert punten op of kost punten. De leerlingen moeten zelf bepalen bij hoeveel punten het bericht betrouwbaar genoeg is.

Stap 4: Nabespreken

- Als alle groepen klaar zijn, wordt de opdracht nabesproken. Ga eerst in op het proces van het toepassen van het stappenplan. Hoe was het om de berichten te beoordelen? Welke vragen waren makkelijker en welke moeilijker? Waren er nog problemen waar de leerlingen tegenaan liepen?

- Laat vervolgens iedere groep hun analyse bij een bericht toelichten aan de rest van de klas. Zet eventueel het bericht ook op het bord en benadruk onderdelen die de leerlingen benoemen in hun toelichting. Vraag hier eventueel verder op door:
 - Waar scoort dit bericht heel goed op?
 - Waar scoort dit bericht heel slecht op?
 - Hadden jullie nog een discussie op een bepaald onderdeel?
 - Bij hoeveel punten vonden jullie het bericht betrouwbaar?
 - Was er een onderdeel dat jullie niet konden beoordelen bij dit bericht? Zo ja, welke?

Bij de bespreking zou van ieder artikel de volgende kern naar voren moeten komen:

Artikel 1 — ‘Hierom was de NASA-maanlanding nep’: Thierry Baudet krijgt bijval uit wel heel onverwachte hoek

Het is gebaseerd op ongefundeerde meningen, komt van een dubieuze bron, laat geen tegenargumenten zien en gebruikt een sensatiegerichte toon.

Tip: Bekijk met de leerlingen de [website](#) en ga na hoeveel journalisten voor Ninefornews werken. Het zal opvallen dat alle artikelen geschreven zijn door Robin de Boer, die ‘economisch geograaf’ is. Als je ziet om hoeveel berichten het gaat, en over welke onderwerpen dat allemaal gaat, zie je dat het heel onwaarschijnlijk is dat hij die stukken allemaal zelf geschreven heeft. En het is ook onmogelijk dat hij alles heeft kunnen controleren op waarheid. Het is daarom aannemelijk dat het voor een groot deel (door AI?) vertaalde en overgenomen artikelen zijn. Het is verstandig dat als lezer meer te nemen in het beoordelen van de betrouwbaarheid.

Artikel 2 — Matrixborden boven snelwegen in Midden Nederland werken niet door storing

Het is feitelijk, neutraal geschreven, gebaseerd op officiële bronnen (zoals Rijkswaterstaat en KNMI), verwijst naar de andere media en komt van een gerenommeerde, onafhankelijke nieuwsorganisatie: de NOS.

Artikel 3 — Slagingspercentage voortgezet onderwijs gedaald, mede door hogere eisen

Het is gebaseerd op controleerbare en officiële informatie (brief aan de Tweede Kamer), komt van een gerenommeerd nieuwsmedium (NRC), biedt context en nuance en gebruikt een neutrale en informatieve toon.

Artikel 4 — Ruud Gullit onthult favoriete schoen: ‘Ben er heel blij mee’

Het is een reclame verpakt als een verhaal (‘branded content’), bedoeld om het merk Skechers positief neer te zetten via een bekende Nederlander (Ruud Gullit). Het doel van het artikel is om geld te verdienen.

Artikel 5 — Absurd Berlijn: vrouwen mogen zich niet verdedigen met pepperspray

Het is een opiniestuk dat inspeelt op emoties, eenzijdig is en geen controleerbare feiten biedt. Het richt zich eerder op het uiten van een politiek standpunt dan op objectieve verslaggeving. Daarnaast wordt nadrukkelijk gevraagd om geld te doneren.

- Vraag vervolgens de rest van de klas of zij dezelfde beoordeling bij deze bron hadden. Waar beoordelen de leerlingen hetzelfde en waar juist anders? En waarom? Bij hoeveel punten vonden jullie een bericht betrouwbaar?

- Sluit af met de boodschap dat het heel belangrijk is om kritisch naar een bericht te kijken. De leerlingen leven in een tijd waar ze veel meer informatie krijgen dan ooit tevoren. De berichten zijn online vaak gratis te lezen en dat betekent ook dat er vaak op andere manieren geld verdiend wordt met de berichten. Dat maakt dat niet alles even betrouwbaar is. Die betrouwbaarheid moeten ze zelf leren beoordelen, zodat ze voor zichzelf de juiste persoonlijke, maatschappelijke en politieke keuzes kunnen maken, nu en in de toekomst.